

ОБЕЛЕЖЈА И ОЗНАКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

СИМБОЛИ ВРАНИНА

ГЕНЕРАЛ-МАЈОР
ПЕТАР РАДОЈЧИЋ
О НОВИНАМА
У ИМИЦУ
ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

ЗАВЕТНА ЗНАМЕЊА

У профилисању новог изгледа Војске усвојена је симболика која јасно показује да је реч о српској војсци. За разлику од периода распада СФРЈ, када је део војника и официра, посебно из резервног састава, био фрустриран, јер су у борбу ишли са симболима које нису препознавали, сада сам уверен да ће новонастале ознаке бити прихваћене као заветни симбол. Важно је да и Војска и народ подједнако разумеју и носе у себи поруку: "Са тим знаком ћу победити".

Новом дану Војске Србије, њеним новим ознакама, заједничким симболима и исходиштима која одређују тај избор, разговарамо са начелником Управе за људске ресурсе Генералштаба Војске Србије генерал-мајором Петром Радојчићем. Та управа, означена као (Ј-1) била је, на нивоу Генералштаба, носилац читавог тог пројекта.

У последњих петнаестак година више пута су мењани називи наше државе и њене војске и одређивани дани њиховог обележавања. Чини се да је политички критеријум при свему томе био израженији од војног и историјског. Дан Војске Србије од ове године је 15. фебруар, духовно одређен Сретењем, уједно и Дан државности Републике Србије. Који су били основни разлози за тај избор?

□ За наше друштво је карактеристично недовољно познавање историје и традиција српске државе. Уобичајени су различити погледи на историјска збивања, њихова политизација, али и инструментализација за идеолошке потребе. Неколико је битних разлога за избор 15. фебруара за Дан Војске Србије. После вишевековног ропства под Турцима, са Првим српским устанком јављају се и први организовани облици оружане силе, који су, неповратно, водили ка стварању српске војске. Управо Први српски устанак представља и зачетак модерне српске државе.

Сретење обједињује идентитете војске и државе, чиме се обнавља њихова најдубља повезаност. Уосталом, чињенице говоре да у модерним државама војска, најчешће, нема свој посебан празник, већ активно учествује у обележавању Дана државности.

Током процеса усвајања датума на основу кога ће бити одређен за Дан Војске Србије било је много предлога, између осталих и 15. јануар 1883, када је донет Закон о устројству војске. Да ли је чињеница да је 15. фебруар и Дан државности била одређујућа, и да ли ће такав приступ додатно објединити идентитете војске и државе, чиме би се обновила њихова најдубља повезаност у српској државној традицији, коју сте поменули?

□ Са новонасталим државно-правним променама покренута је процедура избора новог дана Војске и њених обележја, односно новог визуелног идентитета. За дан Војске, њене команде, јединице и установе, предложиле су 23 датума, што говори о нашој богатој историјској баштини. Свођењу предлога на ужи избор знатно су допринели Војноисторијски институт и Војни музеј, који су аналитички, стручно и детаљно образложили сваки од предлога. Настојали смо да избегнемо да ти датуми асоцирају на било какве негативне аспекте историје, те да одредимо дан који је општепознат и дубоко укоренењен у свест и биће српског народа.

Подсетио бих да војска, у периоду Кнежевине и Краљевине Србије, потом Краљевине СХС/Југославије, није имала свој дан. Наиме, њен идентитет се није одвајао од државног. Након више од пола века, поново се суштински обједињавају идентитети војске и државе.

У самом датуму присутна је и јасна конотација духовног, верског и народног садржана у Сретењу. Питање војске и вере, ако се не варам, требало би да се реши током ове године?

□ Реч је о осетљивом и значајном питању, и то ће бити један од важнијих задатака Управе за људске ресурсе, у другој половини године, након усвајања Закона о Војсци и прописивања новог правила службе. Наиме, вера има знатан утицај на изградњу и јачање морала и основних људских вредности. Када је у тешким, наизглед безизлазним ситуацијама, човек тражи помоћ Бога, узда се у њега. Наша војска је једна од ретких, у којој верници немају институционализоване могућности за изражавање својих верских осећања.

На основу анализираних искустава страних армија и наше традиције, 2000. године је започет рад на стварању услова за увођење и развој верског живота у Војсци. Крајем 2003. године, након што је министар одбране донео одлуку, радни тим је предложио модел за спровођење те иницијативе. Свети архијерејски синод Српске православне цркве прихватио је понуђени модел и изразио спремност да подржи његову реализацију. Такође, представници традиционалних верских заједница подржали су напор Војске да регулише душебрижништво у својој средини.

Како је усвојен Закон о црквама и верским заједницама, предстоји усвајање Нацрта закона о Војсци, чиме се ствара правна претпоставка за наставак рада на целомитом регулисању тог питања.

Одређивањем новог дана војске затварана је својеврсна историјска копча, која додаје садржај чињеници да наша војска после много деценија поново у називу има одредницу Српства. Колико је од иденти-

тета Српске војске, која се у освит Првог српског устанка тек формира, садржано у идентитету Војске Србије?

□ Војска Србије преузима традиције Српске војске из историје модерне српске државе. При том, искључује се дискриминаторски однос према било ком војном искуству српског народа протеклог периода, или било којој историјској околности.

Идентитет Војске Србије, после дужег времена, својим симболима и знамењима, поново сједињује војску, народ и цркву – без икакве политичке конотације.

Које су, осим тог утицаја традиције, основне окоснице новог имица Војске Србије, као израз и одредница овог времена?

□ Имиц војске умногоме зависи од економског напретка друштва и односа државе према њој. У периоду од 1991. до 2001. године били смо у незавидној ситуацији (у материјалном, статусном и сваком другом погледу). Данас је Србија призната држава, окренута сарадњи са светом, спремна и кадра да врати сјај и достојанство српског војничког организовања и деловања. Тако да су окоснице новог имица војске квалитет људског потенцијала: професионализам, образовање, оспособљеност, искуство, спремност за промене, али и повратак традицији и прихватање међународних стандарда. Војска се све више препознаје као део друштва који предњачи у реформама и прихватању међународних стандарда.

Заокруживање нове слике о нашој војсци прати и усвајање њених ознака. Да те ознаке нису само пука промена естетике, већ решења која прате и показују суштинске промене у Војсци Србије, изведене озбиљном реформом, потврђују многе чињенице. Једна од њих је и промена улоге и значаја подофицира.

□ Подофицири су били и остали окосница сваке, па и наше војске. Они имају кључну улогу у обуци и командовању нижим тактичким саставима: одељењима, послугама, посадама, и на њих озбиљно рачунамо и у наредном периоду. Дефинисањем критеријума професионализације створени су услови за целовиту анализу кадра и промену концепта школовања подофицира и њиховог вођења у служби. У свему томе значајна су нам искуства других армија, пре свега француске.

У току је и реализација пројекта изградње подофицирског кора, што само по себи говори о схватању њихове улоге и значаја у систему одбране.

Колико је наш улазак у Партнерство за мир условио усвојена решења?

□ Пријем у Партнерство за мир је, за нашу државу и војску, најзначајнији спољнополитички догађај у протеклој години. То, свакако, утиче на поновну међународну рефирмацију, даљу реформу, безбедност и друге токове, значајне за интеграционе процесе. Међутим, тај догађај ничим није условио усвојена решења.

Ознаке једне војске имају, наравно, сврху представљања, препознавања, али су ту и да би се онај ко их носи идентификовао, поистоветио са тим симболима и, то и јесте улога војске, борио за њих. Сматрате ли да нове ознаке Војске Србије задовољавају и тај критеријум?

– Апсолутно. У профилисању новог изгледа усвојена је симболика која јасно показује да је реч о српској војсци. За разлику од периода распада СФРЈ, када је део војника и официра, посебно из резервног састава, био фрустриран, јер су у борбу ишли са симболима које нису препознавали, сада сам уверен да ће новонастале ознаке бити прихваћене као заветни симбол. Важно је да и војска и народ, подједнако, разумеју и носе у себи поруку: "Са тим знаком ћу победити".

Каква ће бити динамика њихове примене?

□ Нове ознаке биће приказане у оквиру програма обележавања предстојећег Дана Војске. Иначе, динамички план увођења почео је да се реализује усвајањем тактичко-техничких захтева и покретањем поступка за набавку. Следе расписивање тендера, одабир понуда и закључивање уговора са изабраним произвођачем (до 19. марта). Он ће бити у обавези да до 15. априла произведе ознаке за летњу униформу, како би се до 20. априла извршила дистрибуција свим саставима Министарства одбране и Војске. Са почетком ношења летње одеће понеће се и нове ознаке. Преозначавање зимске униформе биће завршено до краја септембра 2007. године.

Последња набавка униформи и војне опреме покренула је непријатну аферу, које се сви сећамо. Да ли су предузети сви кораци да се тако нешто овога пута не догоди, а да квалитет производа буде сачуван?

□ Квалитет израде уговара се са одабраним произвођачем, и то је у надлежности Сектора за материјалне ресурсе Министарства одбране, који и контролише производ. У протеклој години и по није забележена ниједна афера – о томе се води рачуна. Уверени смо да се надлежни у Министарству, и у овом случају, придржавају прописане процедуре.

Очекује нас прво обележавање Дана Војске са промењеним датумом. Шта је све предвиђено?

□ Поред тога што Војска активно учествује у обележавању Дана државности, планом активности обухваћени су бројни садржаји, који ће, верујемо, изазвати пажњу и

шире јавности. То и желимо – да програм прикажемо што већем броју грађана.

На нивоу Министарства и Генералштаба планирано је да, у Централном дому Војске, промовишемо нове ознаке припадности Војсци Србије и чинове. Репрезентативни оркестар гарде одржаће променадни концерт Кнез-Михаиловом улицом и на Калемегдану; у Војном музеју отварамо тематску изложбу; на отвореном простору биће изведена интервидовска показна вежба и одржаће се технички збор. Поред наведених, ту су и неке протоколне активности: министар одбране и начелник ГШ ВС примиће пензионисане генерале. Предвиђен је коктел за државне званичнике, дипломатски кор, новинаре и друге јавне личности, затим пријем делегације МО и Војске код председника Републике, почасна артиљеријска паљба, полагање венаца на Опленцу, у Орашцу и на Авали.

Многобројне су активности и на нивоу команди, јединица и установа Војске, укључујући спортска такмичења и културно-забавне садржаје.

Војник, униформа, оружје – некако је следећа одредница у низу – битка. И данас се у свету воде многе разнородне и разноврсне битке, видљиве и невидљиве. Стратегија дефинише улогу војске, али занимљиво је чути од Вас шта је то за шта верујете да се данас вреди борити?

□ У области система безбедности, приоритети су јасни. Србија жели да (п)остане значајан фактор стабилности у региону. Верује се да су, након пријема у Партнерство неки од циљева лакше достижни. Јасно је да Војска Србије треба да настави реформу и реорганизовање, оспособљавањем за асиметричне (вишедимензионалне) сукобе и суочавање са глобалним безбедносним претњама. Међутим, морамо и вреди се борити и за: повраћај система вредности, поштовање традиција, духовни препород, промену свести о Војсци као потрошачу пара пореских обвезника и "теорији завере", по којој је свет против нас. Вреди се борити и за одговарајуће место у међународној заједници и колективном систему безбедности. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Снимио З. ПЕРГЕ

СТВАРАЊЕ СРПСКЕ ВОЈСКЕ

САГЛАСНОСТ СА ЦИЉЕВИМА НАЦИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ

Употреба оружја и народне војске у борби за стварање самосталне националне државе одредила је у српској политичкој култури значај војног фактора и опредељење да се војска развија као народна узданица, која ће једног дана довршити националну мисију ослобођења.

За јачање и осавремењивање Српске војске у свим временима пресудна је била сагласност владарског дома и најистакнутијих политичких чинилаца, те људи на највишим војним положајима, са циљевима националне политике у ближем и даљем периоду.

Ушевно расположење српског становништва Београдског пашалука, у једном тренутку почетком 1804. године превагнуло је на ону страну где се једини излаз још видео у подизању оружја којим би се обезбедили правда и право. Та коначна одлука пала је у Орашцу на Срећење. Био је то тада неизвесан подухват у најсложенијим политичким условима ондашње Европе.

Два пута су Срби са обе стране турске границе садејствовали аустријској војсци у ратовима против Турске током 18. века, упамтили су двадесетогодишњу аустријску владавину над Београдом и северним деловима Србије. Није изbledело сећање да је после Свиштовског мира између Аустрије и Турске било обећано да ће се Београдски пашалук поделити на 12 нахијских *књезина*, са једним "врховним кнезом" као гаранцијом аутономије. Дакле, оно што су имали и за аустријске управе, на шта су били навикли. Ређају се опетовани захтеви Срба султану и жалбе на режим узурпатора. Бојећи се нових устанака, Порта наређује реформе и административне ревизије у Босни, али не успева да их наметне агама и јањичарима у Србији. Срби постављају у више махова скоро 33 захтева, од којих се само њих пет односи на аграрне односе и спахије. Траже аутономију. Траже аутономију као и њихови саплеменци на Темишварском сабору 1790. године од аустријског цара. Срби у Темишвару истичу да народ без аутономије није нација. Одјек европских ветрова. Дух Кочине крајине се живо памти, као и војевање *фрајкора* у Мачви, а преко река је избегло око 50.000 људи – чекају. Велике силе у потаји вуку своје потезе и сагледавају своје стратешке интересе.

СРЕДИШТЕ ДРЖАВНОСТИ

Заједно са оружаном борбом на просторима где су живели Срби полако се развијала и свест где је средиште њихове државности. Појам Србије настаће тек као последица устанка и прерастања борбе за аутономију у оквиру турског поретка у борбу за само-

сталну државу. Тај преображај десио се 1806. године, после великих српских војних победа. Победе над турском војском код Иванковца, Мишара, Делиграда, али и улазак у Београд, дале су устанку међународни значај, он постаје вододелница за ондашње велике силе. Устаници су поразили не само турску војску већ, нехотично, и Наполеона, који ју је опремао и војнички инструкисао да удари из три правца, цара који је свако одступање Турске видео као напредовање Русије. Мада идеолошки савезници, Аустријанци такође зазиру од руских намера. Сами Руси су полуострво радије желели да виде раздробљено, а српски устанак тек као подстицај грчком покрету за ослобођење. Не знајући за правила високе политике, Срби су се још у фебруару 1806. обратили руском цару да их подржи у праву на националну државу у "балканским покрајинама", која би могла подићи војску од 200.000 људи.

Мада готово неписмени и без стручних војних школа, вође устанка и војске правилно цене стратешке елементе у политичком одлучивању, место војске и војне претње на првом месту.

Пораз Српске војске 1813. године уследио је после одбијања да приме услове руско-турског мира. Руси који су сваког часа очекивали упад Наполеона склопили су један, по Србе магловит уговор у Букурешту, 28. маја 1812. године, у коме се гарантовала недовољно дефинисана унутрашња самоуправа и амнестија. Остављено им је да се с Турцима нагоде око величине данка и предаји оружја. Требало је да Турци поново успоставе раније гарнизоне. Хајдучима би се дозволило да побегну у Русију и Немачку. Русија је за чувара српске аутономије одредила Аустрију, државу чији је канцелар давао подршку Турској. На скупштини у Крагујевцу, где су старешине одбациле ову понуду, речено је "да је ова земља припадала нашим прецима и ми смо је нашом крвљу освојили. Ако је Рус обећао Турцима утврђења, мораће им их негде другде дати".

Самопожртвовање старешина и бораца до последњег момента, њихово држање и пред бројнијим непријатељем, Турци ће добро упамтити. И сама помисао да би се то могло поновити терала их је касније на попуштање. Када је плануо поновни устанак 1815. године, били су спремнији на попуштање.

Употреба оружја и народне војске у борби за стварање самосталне националне државе одредила је у српској политичкој култури значај војног фактора и опредељење да се војска развија као народна узданица која ће једног дана довршити националну мисију ослобођења.

Током устанка Српска војска је била народна. Војводе и старешине позивале су сељаке само кад је предстојала борба. Оружје и опрему набављали су сами, или пред битку дотурало однекуд. Уз ту борачку масу по позиву, током прве српске – устаничке државности, постојали су стални одреди увежбаних и наоружаних момака који су за своју службу били плаћени. Звали су их бећарима или момцима, а чинили су неку врсту пратње Војду и осталим кнезовима. Чинили су посаде утврђења и чували границе. Организација је остала једнака током оба устанка.

Вожд Карађорђе

Кнез Милош је после Другог устанка распустио војску, али она није била разоружана. Са том чињеницом – наоружаним народом – рачунале су ондашње и Турска и Аустрија. Овај "швајцарски" систем наоружаних "резервиста" укинуо је тек краљ Милан. Но, инструментализовани деловањем ондашњих радикала, сељаци Тимочке крајине одбијају да предају оружје и дижу буну, коју ће стајаћа војска брзо угушити.

УТИЦАЈ РУСИЈЕ

Деветнаести век је за српску аутономну Кнежевину и, касније, независну Краљевину протекао у дограђивању система народне, али и стајаће војске. Војска се припремала саобразно ондашњим европским искуствима, економским моћима државе и државним – националним програмом који је подразумевао ширење националног нуклеуса на још неослобођене крајеве у којима Срби живе од давнина.

Напору Србије да организује примерену стајаћу војску даваће отпор, у различитим видовима, и Аустрија и Турска. С друге стране, без војске, препуштена на милост и немилост турском суверенитету и променљивој политици заштите великих сила, ни већ добијена аутономија није изгледала сасвим сигурна тековина, која се не би могла изгубити у некој ситуацији затегнутих односа међу великим силама. А није се могло без војне организације и војске ни помишљати на даљу борбу за самосталност.

У првом периоду српске аутономије, коју је, после успешног рата са Турском (1827–1829), издејствовала Русија и постала Једренским миром високи покровитељ српске аутономије, та сила је дала печат првобитном развоју српске стајаће војске. Малу војску, почевши од униформе, организовала је Русија по властитом узору. Ак-

тивни официри су били из Русије, уведени су руски закони и егзерцир. У периоду од 1830. до 1836. године формиран су постепено батаљон пешадије, коњички ескадрон и топовска батерија. Тада је у Русију послата и прва група од 12 младића на школовање за официре. Први српски закон о устројству *гарнизоног војинства* донесен је 1838. године. Војска се у тој првој фази свог развоја налазила под надлежношћу Министарства унутарњих дела.

Стајаћа војска Србије имала је крајем 1847. године једва 2.438 официра, стручних припадника и војника. Пешадија је била увећана за још један батаљон од четири чете.

Аустрија није благонаклоно гледала на развој српске државности, па ни њене војске. У првој фази развоја Српске војске није било неких посебних утицаја. Касније, током 1860. године почели су преласци млађих српских официра из Аустроугарске у Српску војску. У њу су долазили и други, махом Словени, лекари, апотекари, инжењери, музичари, али и официри родова. Србија је 1867. донела *Закон о приману страних официра*.

Доминантни утицај на развој Српске војске и војне мисли доћи ће из Француске, а нешто мање из Пруске после њене победе над Наполеоном III. Међутим, у домену теорије, немачки војни писци, који су и даље развијали Наполеонову мисао, биће опште присутни.

МОДЕРНИЗАЦИЈА ПО УГЛЕДУ НА ФРАНЦУСКУ

Са инжењеријом и артиљеријом се више није могло импровизовати. Култу народне војске, који се после устанка поново уздигао учешћем српских добровољаца под Књићанином у рату војвођанских Срба и Аустрије против Мађара 1848, полако се додавала мисао о потреби изображене и модерне војске. Те идеје су промовисали најистакнутији српски политичари и војници тога времена. Будући генерал Миливоје Блазнавац, са својим ратним искуством из 1848. и потоњим школовањем у Бечу и Француској, пренео је Гарашанину идеје о потреби модернизације у наслону на француску школу и одлучујуће утицао да се у Србији отвори Артиљеријска школа (Војна академија). С друге стране, интереси Француза за Србију због Кримског рата доводе до блиске сарадње у подизању Тополивнице и образовања кадра. Тада створене везе довешће до тога да први министар војни у Србији буде управо Француз Иполит Монден (1861–1865), који је као капетан био задужен да 1856. направи темељну студију о Србији. Но, данас би рекли да је прагматичном и технократском приступу кнеза Михаила да војску воде и развијају најстручнији, без обзира на династичке предрасуде, морала претходити смрт старог кнеза Милоша, који је у прогону присталица Карађорђевића после 1858. отерао из земље или у изолацију најистакнутије промоторе модернизације, Заха и Блазнавца међу осталима.

НОВО МИНИСТАРСТВО

Монден је практично устројио ново *Министарство војено*. У његовој компетенцији било је и министарство грађевина или доследно, према француском узору – Јавних радова. Путеви, мостови, водоснабдевање, а касније и железнице, биле су у свим европским земљама најважнији услов мобилизације и ратних операција. Монденова десна рука био је Блазнавац. Руска правила и закони замењени су француским, или су били нешто мало прилагођени српским приликама. Установљени су пензионски фондови за помоћ официрима и подофицирима, реорганизована здравствена служба, унапређено је и коњогојство као предуслов подизања ратне армије, и много штошта другог. Српска скупштина је пре самог доласка Мондена донела Закон о *Народној војсци*. У ту снагу од сто до сто педесет хиљада бораца, са којом Михаило мисли да води

Пред капијама Београда

Погибија Танаска Рајића на Љубићу

времено било краћих периода неслагања, сумње или потпуног раскорка. У временима пресудне доминације политичког фактора у односу на војску и њене потребе, било је повремено тешко прогурати војне нарубе, па и најнужније приоритете да земља не би заостала за суседним земљама и да би имала перспективну снагу одвраћања и у случају заоштравања односа са великим силама. На примеру Србије се могло пратити на каквим искушењима је једна мала, економски нејака и сиромашна земља, која поред одбране има и других преких потреба.

У традицијама старе српске војске, од којих су неке пренете и у војску Краљевине Југославије, истакнуто место имали су бојеви из Првог српског устанка и личности Карађорђа, кнеза Милоша, Хајдук-Вељка, Танаска Рајића. Једанаести пешадијски пук "Карађорђе", са гарнизonom у Крагујевцу, две де ратова као своју славу славио је подизање Првог српског устанка. Јединице које су носиле на заставама ова имена никада их нису осрамотиле. ■

Др Миле БЈЕЛАЈАЦ
научни саветник у Институту за новију историју Србије

ослободилачке ратове, једино верују Французи, који су имали у рукама извештаје Мондена, али и искуства из својих ратова у Италији, на Криму и Гарибалдијевих похода. Народна војска, сада опремљена и бројнијом артиљеријом, видно је напредовала захваљујући највише управо националном полету.

Искуства ратова 1876–1878. године утицала су на даљи развој српске војске и њено модернизовање. Српски официри су се жалили на наоружање, па и на руско командовање у првом рату (1876). Уочен је недостатак већег броја активних старешина и способних подофицира, али и да су обични војници недовољно обучени. Све то је утицало да се после рата повећа број питомаца у школама, установи шира мирнодопска формација, која би обухватила природни прираштај мушког становништва. Нежељени рат, у који је краља Милана гурнула Аустрија, рат против Бугарске кнежевине 1885. године, дао је нове импулсе. Милан, иако се повукао са престола, постаје командант војске и иницира најзначајнију реформу која ће бити основа формације за ослободилачке ратове 1912–1918. године.

За јачање и осавремењавање српске војске у свим временима пресудна је била сагласност владарског дома и најистакнутијих политичких чинилаца, те носилаца највиших војних положаја са циљевима националне политике у ближем и даљем периоду. У томе је само по-

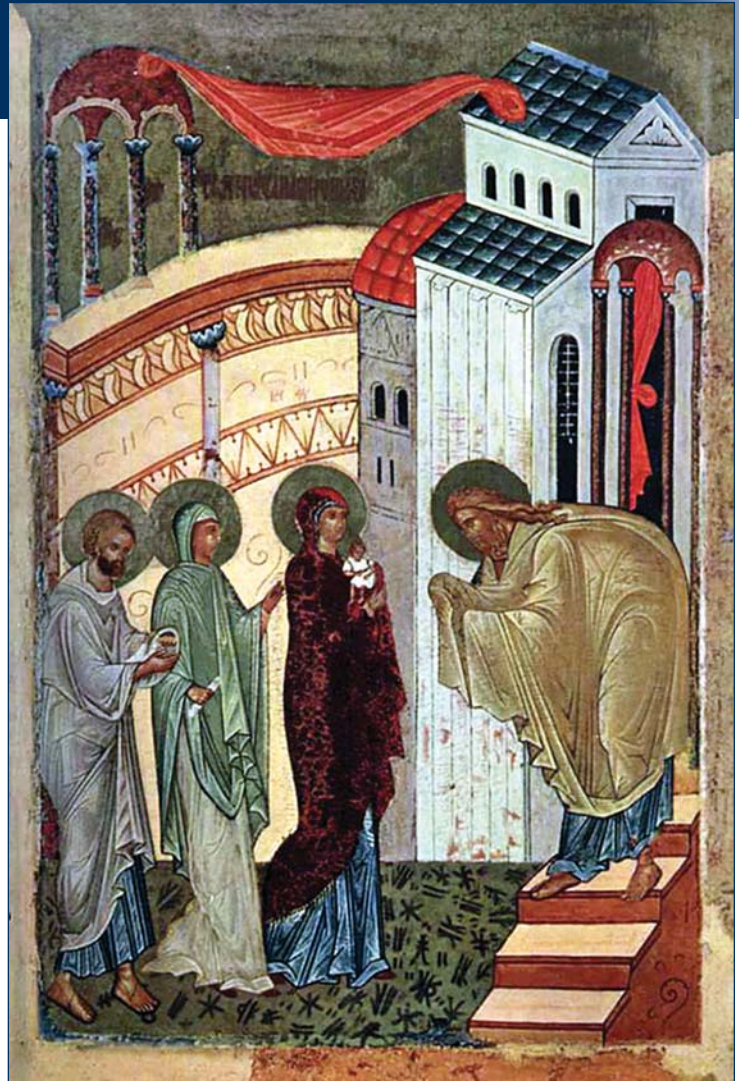

СРЕТЕЊЕ КАО СПОМЕН-ДАН

ДУХОВНА ВЕРТИКАЛА СРПСТВА

Сретење, 15. фебруар – Дан државности Републике Србије, од ове године обележава се и као Дан Војске Србије. Тај датум је 2001. године преузет као почетак стварања модерне српске државе и слави се као национални празник, у знак сећања на Сретење Господње, 2/15. фебруара 1804. године, када је у Орашцу почела борба за коначно ослобођење од петовековног робовања под Турцима, а истог датума, на Сретење 1835. године, кнез Милош Обреновић прогласио је први српски устав, који је сматран за један од најлибералнијих и најмодернијих у Европи тог времена.

анас Србија поново има своју војску, која је престала да постоји 1. децембра 1918. године, када је створена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. Војвода Живојин Мишић је још марта 1919. године, престолонаследнику Александру, говорио: "Ја сам дубоко зажалио што смо ми на силу Бога обманљивали некаквом идејом братства и заједнице..." За празник Војске Србије одређен је датум који симболизује почетак стварања нововековне српске државе и слави се као Дан државности.

Може се поставити питање шта је утицало на то да Дан државности буде изабран и за Дан Војске. Чињенице су да српска војска није обележавала неки датум као свој дан – празник; да војске у европским државама не обележавају свој посебан празник, већ активно учествују у обележавању дана државности; да су војни успеси у Првом српском устанку неповратно водили ка стварању српске војске и државе у XIX веку, чиме Сретење симболизује државотворност Првог српског устанка; да се у Првом српском устанку јављају први организовани облици оружане силе бу-

дуће српске државе, због чега се може рећи да празновањем Сретења и Дан Војске обједињује идентитете војске и државе, чиме се обнавља њихова најдубља повезаност у српској државотворној традицији.

СИМБОЛИ ОТАЧАСТВОЉУБЉА

Изабрани Дан Војске више говори о нама него о нашим прецима и значајним догађајима, јер оно што из прошлости одабирамо за своје исходиште показује шта је то што сматрамо да је вредно. Ми имамо на претек примера из прошлости како се стварају, чувају, воле и бране држава и војска. Овог пута смо се определили за спомен-дан који чува успомену на побуну против тираније, на буну која је прерасла у покрет са националним, верским и социјалним захтевима за ослобађање народа од турске власти и феудалних обавеза, ослобађање цркве од притисака исламизације и формирање независне државе одређене да се сврста у круг европских народа. У сазвежђу националних вредности и развоју историј-

ске свести српског народа, Сретење је симбол слободарства, храбрости, пожртвовања, правде и правичности, државотворности, духовности, патриотизма или српски речено – отацствољубља. Данас, као и у тим судбоносним тренуцима, ништа мање нам није потребно духовно осмишљено и облагорођено отацствољубље, које би комбиновало страсну љубав и пожртвовања с мудрој трезвеношћу и осећањем мере.

Прослављање историје представља посебан вид односа према историји, а свој корен има у иконском јединству религије и историје, тачније у меморијалном карактеру хришћанства. Некада су у многобожачкој Римској империји за спомен-дане одређивани датуми великих победа у биткама. Од када је хришћанство постало државна вера, долази до обједињавања спомен-дана и верских празника. Најважнија функција обележавања спомен-дана јесте интеграција – формирање идентитета, зато је празновање било усмерено, првенствено на осећања учесника. Главне празничне форме за јавно обележавање спомен-дана, уз помоћ којих се славиле историја, биле су: Света литургија, свечани говор, историјски списи, свечани играци и позориште, песме, сећање на мртве – опело, и друго.

Посебно питање је коинциденција да се Дан Војске, осим на Дан државности, прославља и на велики хришћански празник – Сретење. Какав је то верски празник и који је његов смисао, кога Српска православна црква слави 2. фебруара по јулијанском, а 15. фебруара по грегоријанском календару?

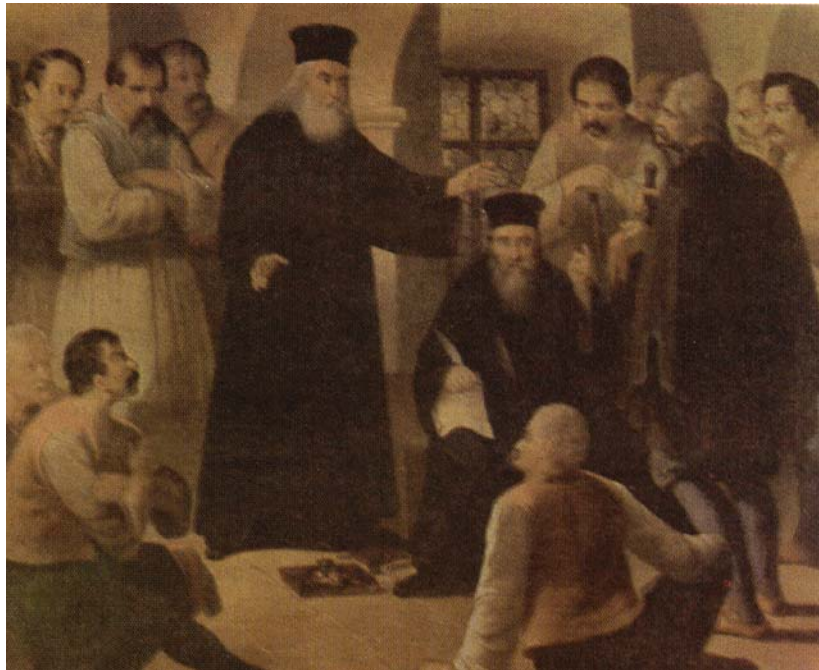
САЗРЕВАЊЕ ДУШЕ

Сретење је празник сусрета, посвећен успоми и духовном сагледању догађаја, када су Јосиф и Марија, четрдесет дана по рођењу Исуса Христа у Витлејему, у складу са тадашњим обичајима донели дете у Јерусалим, у храм, да га ставе пред Господа. Према старозаветном закону свако прворођено мушко дете требало је посветити Господу. У Јерусалимском храму их је дочекао човек по имену Симеон, коме је Дух Свети открио да неће видети смрти док не види Христа Господњег. Када су у храм унели дете Исуса да изврше на њему оно што је уобичајено по Закону, старац Симеон га је узео у руке и рекао: "Сада отпушташ с миром слугу својега, Господе, по речи својој, јер видеше очи моје спасење Твоје, које си уготовио пред лицем свију народа. Светлост, да просвећује незнабошце, и славу народа Твога Израиља."

Православни теолог протојереј Александар Шмеман, објашњавајући дубину смисла празника Сретење, пише: "Шта је радосније од сусрета, од 'сретења' са оним кога волиш? И зар је читав живот човеков ишта друго до – *непрестано ишчекивање сусрета*? И шта је, онда, друго старац Симеон – који је читавог свог живота чекао Светлост што ће обасјати све на овом свету и радост која ће собом преиспунити сав свет – ако не симбол свеколиког узвишеног и предивног ишчекивања човечијег, ако не симбол истинског живота

човечијег? И како је задивљујуће, како је неизрециво добро што су та дугоишчекивана Божја светлост, Божија радост и Божији одговор на ишчекивање човеково били дати старцу Симеону управо кроз Богодете Христа!"

Сретењем је човеков живот откривен као предивно сазревање душе која, сазревајући постаје све слободнија и слободнија, све дубља и дубља, све чистија од свега ништавног, сујетног и случајног. Празник Сретења Господњег је празник сусрета душе човекове са Љубављу, сусрета са оним који даје живот и силу да се тај живот преобрази у чекање Бога, закључује Шмеман.

Хази-Рувим и Хази Ђера са устаницима

ИЗВОРИ ПРЕПОРОДА

Према томе, управо та духовна вертикала повезује најузвишеније домете српског народа у духовном, моралном, политичком и сваком другом смислу током читаве српске историје. Повезује традицију српске војске од Стефана Немање, преко краљева Стефана Првовенчаног, Уроша Првог, Милутина, Стефана Дечанског, цара Душана, кнеза Лазара... Узимање за Дан Војске 15. фебруара 1804. не значи и "скраћени поглед на историју". Војска Србије се не одриче и српске средњовековне традиције. С правом академик Драган Недељковић, на страницама овог часописа, недавно упозорава:

"Морамо ићи на извор. Извори су веома важни. Морамо развијати слободан и критички дух, према себи, пре свега. Инсистирам на светосавском духу, јер су ту наши корени највиталнији. А ту су везе пресечене... Ту има и Вукове кривице, он је истањено ту везу са средњим веком, тако да је између модерног времена и средњовековне епохе – провалија. То је трагедија наше културе. Подсетићу вас да су оснивачи наше средњовековне државе били оснивачи наше књижевности, људи културе, више него писмени, прави књижевници: Стефан Првовенчани, свети Сава... А оснивачи модерне Србије – и Вожд и књаз Милош су неписмени. То је страшна провалија".

Схватања Немањића садрже велике идеје, јер су они делали и велика дела, од зависне жупаније стварали су самосталну државу и аутокефалну Цркву, а лидерство на Балкану у политичком и духовном смислу преузимали стварањем царства и проглашењем патријаршије. Критичким и стваралачким прихватањем идеја, веровања и вредности Немањића давао би се допринос препороду српског народа, државе, према томе и српске војске у духовном, идејном и моралном смислу.

У Дану Војске Србије обједињено је у пуноћи духовно, политичко и војничко, па припадници Војске имају разлога да славе и радују се сваком новом Сретењу. Јер као што Иван Иљин пише: "Без војске, која духовно и професионално стоји на потребној висини – отаџбина остаје без одбране, држава се распада и нација ишчезава са лица земље". ■

Пуковник доц. др Борислав Д. ГРОЗДИЋ

ИДЕНТИТЕТ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

У САГЛАСЈУ СА ТРАДИЦИЈОМ

Суштина Војске Србије се управо и исказује концептом њеног темељног знака – за орла не постоје границе, поштује се српска традиција, а све у складу са војничким врлинама

Наша војска има веома богату историју. У протеклим вековима, као и данас, слободарски дух једна је од њених основних и традиционалних вредности. Уз чињеницу да се Србија увек налазила на раскрсници војних похода, слобода је увек била блиско везана за њену одбрану и за борбу, и често је спомињања уз епитет "крвава".

Из тих разлога и наш народ је стекао одредницу "ратнички", али су у предањима и писаним траговима на првом месту увек биле ратничке врлине. Истицало се да је ратник пре свега племенит, скроман и родољубив, а храброст, силовитост и вођство су се подразумевали и почивали управо на овим врлинама.

Насловна страница у књижном блоку Жефаровићеве "Стематографије", објављене октобра 1741. године

ТЕМЕЉНИ ЗНАК ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Темељни знак Војске Србије симболички исказују њен појам и суштину. Заснован је на форми садашњег грба Републике Србије, са следећим разликама: двоглави орао је представљен ван штита, круна је пропорционално умањена у складу са ознакама на шапкама официра војске Краљевине Србије, испод двоглавог орла налазе се две укрштене војничке сабље.

Суштина Војске Србије се управо и исказује у овом концепту – за орла не постоје границе, поштује се српска традиција, а све у складу са војничким врлинама.

Знак је представљен у форми хералдичке композиције двоглавог белог орла са златним криновима и круном, и са две укрштене сабље које га дефинишу као војну ознаку. Из овог знака произиласе све остале ознаке Војске Србије.

КОРЕНИ ДВОГЛAVОГ ОРЛА

Корени двоглавог орла, као хералдичког симбола, појављују се још у Месопотамији, петнаестак векова пре Христа, као симболи старих религија, пре свега у Заратустрином учењу да у свемиру добри бог светлости ратује са богом мрака. Овакав диполни, дуални концепт је касније присутан у већини религија, попут источњачког јин-јанга, или поделе на земаљско и небеско, материјално и духовно.

У раном периоду Византије, поред чувеног Константиновог стега, као хералдички симбол користио се и једноглави орао, симбол старе римске државне власти. Међутим, у хришћанској религији орао представља знак светог Јована Богослова, писца Јеванђеља и Апокалипсе. Око 10. века у Византији се опет појавио древни двоглави орао, сада као симбол који, према Христовим речима – "Дајте цару царско, а Богу Божје", опомиње на равнотежу између човјевих духовних и материјалних потреба.

Овај тип византијског двоглавог орла са полураширеним крилима и опуштеним перима у хералдици се дефинише као двоглави бели орао у полету, какав је на грбу Републике Србије, односно Војске Србије.

1 2 3 4

Стилске варијанте двоглавих орлова на одеждама средњовековних српских владара и властеле:

- 1 – кнез Мирослав, брат Немањин (фреска из Бијелог Поља),
- 2 – краљ Стефан Првовенчани (фреска из Милешева),
- 3 – краљ Стефан Првовенчани (фреска из Жиче),
- 4 – деспот Стефан Лазаревић (фреска из Манасије).

Двоглави орао на грбу Републике Србије и темељном знаку Војске Србије представљен је са златним кљуновима и канџама, који се у хералдици називају "оружје".

Положај крила, заједно са репом и главама обликују форму крста, као симбол хришћанске вере.

На грудима двоглавог белог орла налази се штит са четири оцила, или по неким изворима четири слова "С", који представља можда најзаступљенији и најпрепознатљивији српски симбол.

Круна је такође изузетно јак и често коришћен хералдички симбол.

Приказана је у пројекцији изнад глава орла, чиме се сугерише да је сам орао крунисан, и позиционирана је централно у односу на вертикалну осу штита и глава орла. Боја круне је златна и украшена је са четрдесет белих бисера, осам плавих сафира и два црвена рубина. На врху круне се налази крст.

Кринови се налазе изнад оба рукохвата сабљи и представљају веома значајан хералдички симбол. Fleur-de-lis (или крин, љиљан, перуника) је карактеристичан у западњачкој хералдичкој школи и везује се за француску хералдику. Оригинално представљен као бели љиљан, у раној хералдици симболизовао је Деву Марију, и као такав асоцирао на чистоту и светлост. У хералдици флорални прикази, а поготово прикази цвећа, симболизује младост, сунце и представљају лепоту, наду и радост. Србија је крине добила када је Урош Немањић оженио Јелену Анжујску, чиме су се Немањићи ородили са готово свим најмоћнијим владарским породицама Европе.

Котроманићи

Југовићи

Босна и Херцеговина је усвојила грб Котроманића чиме је нагласила своју повезаност са државношћу и вековну традицију. Као симбол, крин нема никакве везе са исламом, и погрешно је на овај начин хералдички тумачити грбове Србије и БиХ.

Хребељановићи

ОЗНАКА ПРИПАДНОСТИ ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

Ознака припадности Војске Србије представљена је традиционалним и препознатљивим српски обележјем – штитом са четири оцила.

Овај симбол потиче још од цара Константина Великог (рођен у Нишу 274. године, а царевао од 306. до 337. године). Према легенди, Константин је 312.

године пред битку са римским побуњеницима на небу видео крст и речи: "У овом знаку ћеш победити!" Одмах је ставио златан крст на црвену квадратну заставу и извојевао победу. Тако је настао чувени Константинов стег, државна застава Византије. Битно је напоменути да тада грбови још нису постојали и да су почели да се развијају тек у 12. веку, као идентификациони симболи крсташких трупа.

Константинов стег

Грбови у византијски културни простор стижу 1204. године, када су крсташки освојили Цариград и прогласили тзв. Латинско царство. Основни знаци крсташких

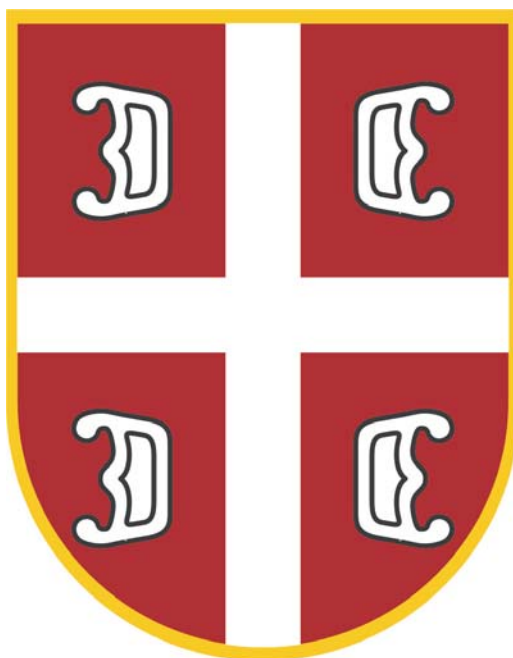
грбова били су штит са крстом и четири фигуре између кракова. Извори наводе да су цареви из француске породице *Kurtne* за грб Латинског царства узели Константинов стег, ставили га на штит и додали му четири златника са крстићима.

Грб Латинског царства – Византија од XII века

Након пада Цариграда *Компини* су основали Трапезнутско царство у Малој Азији, а за грб узели златног дво-

главог орла у полету на црвеном пољу. Године 1261. никејски цар Михаило VIII Палеолог ослободио је Цариград од крсташке окупације и за грб обновљене Византије узео црвени штит са златним крстом и четири златна слова "В" (византијски вита), почет-

ним словом Византије. У хералдици је овај симбол дефинисан као Византијски штит.

Византијски штит – грб Византије од времена Михаила VIII Палеолога

Године 1402. Стефан Лазаревић је од византијског регента Јована VII добио титулу деспота и по угледу на византијски штит узео црвени штит са сребрним крстом и четири знака у облику слова "С", које се у старој српској азбуци и звало слово, почетним словом Србије.

Српски штит – грб Деспотовине Србије од почетка XV века

Управо су то решења која доводе до неслагања међу стручњацима, јер су по неким изворима и византијски и српски штит носили почетна слова својих држава. Тек у XVIII веку је француски хералдичар *Vilton* ова слова прогласио за оцила. Западна хералдика, наиме, није признавала слова у грбу, већ само геометријске фигуре, предмете и слике из природе.

Садашњи штит, и уједно ознака припадности Војсци Србије, истог је полукружног облика, подељен на четири поља белим тј. сребрним крстом, хералдички *argent*. Црвена боја на штиту, хералдички *gules*, симболизује војничку храброст и великодушност. Оцила су беле боје и окренута су ка спољним странама штита.

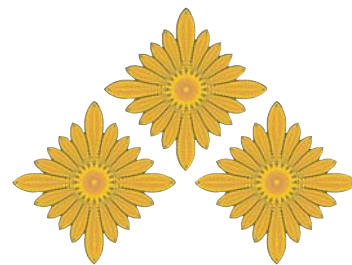
У маскирној варијанти, намењеној за ношење на војничкој униформи, штит је изведен у две боје – црној и тамно зеленој, такозваној *subdued* варијанти.

САБЉЕ И МАЧЕВИ

Као хералдички елемент, сабље и мачеви имају исту симболику. Међутим, по неким ранијим изворима мач је дефинисан као "римски мач" и као такав представљао је симбол агресије, освајања и доминације. У доба крсташких ратова и реда темплара, мач је дефинисан и као симбол крста, и на тај начин су правдани ратови у име религије. Касније се религија оградиле од ове симболике, јер је мач ипак био средство којим су узимани животи. Његово поистовећивање са хришћанским симболом није било у складу са религијом.

Са друге стране, сабље су новији хералдички симбол и представљају војничку част. Сечива окренута нагоре представљају спремност за одбрану, праведну борбу.

Осим тога, наши официри по завршетку појединих школа добијају сабље, што је такође непосредан спој са традицијом.

ОЗНАКА ЗА ШАПКУ

Ознаке за шапку службене униформе подељене су у три варијанте, на основу видова: Копнена војска, Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана и Морнарица. Ознаке су израђене у металу, односно у ткању за припаднике Морнарице. У свакој варијанти се налазе три варијације, у зависности од категорије старешина: подофицири, официри или генерали, адмирални.

У основи сваке ознаке за шапку су темељни знак Војске Србије и хералдичка представа прстена, као симбола старешинства. Прстен у хералдици представља симбол савршенства, као геометријски најправилнија форма у природи.

У каснијој фази професионализације Војске Србије, предвиђена је и службена униформа за професионалне припаднике Војске Србије. Тиме ће бити уведена и ознака за шапку професионалних војника, која ће имати све елементе старешинских ознака, сем прстена као симбола старешинства.

Основни елементи ознаке за шапку су подлога (са прстеном, венцем, сабљама и криновима) и двоглави бели орао са круном.

Двоглави орао на варијантама ознаке за шапку службене униформе КоВ представљен је крилима у полету, на варијантама В и ПВО је са раширеним крилима, а на ознакама за шапку Морнарице је темељни знак Војске Србије у горњем делу ознаке.

Венац ознака КоВ и В и ПВО представља војничке врлине преко симболичког приказа флоралних елемената који са једне стране дефинише лавор, симбол славе и победе, односно успеха у миру, док је са друге стране храст, као симбол храбрости и чврстине, односно успеха у рату. Дужина венца је у складу са категоријом старешина, чиме се симболизује одговорност и искуство.

На ознакама Морнарице венац је представљен хералдичким приказом биљке мирта, у складу са категоријама старешина. У средини композиције је прстен са сидром које је обавијено бродским ужетом, као традиционални симбол ратне морнарице (треба напоменути да су два укрштена сидра симбол трговачке морнарице).

Копнена Војска

Подофицир

Официр

Генерал

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Подофицир

Официр

Генерал

Морнарица

Подофицир

Официр

Адмирал

ОЗНАКА ЗА КАПУ

Увођење нове војничке униформе, прихваћени назив теренско-ратне, маскирне униформе, непосредно утиче на нове ознаке за капе.

Већ дуже време је у току провера нове униформе под ознаком М-03, чији су веома значајан део ознаке. Увођењем нове униформе сви припадници Војске Србије, сем јединица војне полиције и Специјалне бригаде, носиће маскирне качкете на којима ће бити аплициране везене ознаке по садржају елемената идентичне са ознакама за шапке, и то у маскирној, односно субдудеј варијанти, у три боје маскирног дезена: црна, тамно зелена и светло зелена.

До фазе увођења нове маскирне униформе, припадници Војске Србије и даље ће носити беретке по досада утврђеном упутству, с тим да ће се на њима аплицирати ознаке у боји, изведене техником веза, и са подлогама у бојама беретке.

Копнена Војска

Војник

Подофицир

Официр

Генерал

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Војник

Подофицир

Официр

Генерал

Морнарица

Морнар

Подофицир

Официр

Адмирал

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Здравко Понош и командант Националне гарде Охаја генерал-потпуковник Стивен Блам

Службена униформа у пројекту преозначавања униформи неће се мењати по кроју и врсти материјала. Динамика организационо-мобилизацијских промена у Војсци Србије подразумева активности до 2010. године, што непосредно утиче на исплативост улагања у нови крој и изглед униформе.

Главни визуелни недостатак актуелне службене униформе припадника Војске Србије јесте непостојање готово никаквих обележја и ознака, сем ознака чина и ленти одликовања. Оваква униформа се не уклапа у савремене трендове, који дефинишу униформу као нешто што приказује професионалну каријеру и индивидуалне квалификације и вештине.

Један од циљева реализације пројекта нових обележја и ознака Војске Србије је управо и превазилажење овог проблема. Предвиђене нове ознаке уградиће се у ново Правило о униформама и замениће постојеће (још из 1989. године), а тиме ће се униформа знатно обогатити.

ОЗНАКЕ ЧИНОВА

Поштовање наше традиције било је основно исходиште у креирању нових ознака чинова ВС, али не и директно пресликавање раније постојећих решења. Прихваћена решења на најбољи начин омогућавају препознавање чинова и категоријама којима припадају. Ознаке чинова ће, са врло малим изменама које сугерише и нови Закон о Војсци, бити у складу са НАТО Stanag 2116 (NAТО Standardization Agreement 2116), који дефинише класификацију чинова по категоријама и рангу у оквиру категорија. Овај стандард је неопходан с обзиром на недавни улазак у Програм Партнерство за мир и на наше све извесније учешће у мултинационалним операцијама.

Чинови су у форми навлака за службену униформу, док су за маскирну униформу представљени платненим плочицама.

Сви називи чинова остају исти, а у новом нацрту Закона о Војсци (члан 15) предложено је укидање чина капетана прве класе и увођење чина бригадног генерала у КоВ и В и ПВО, односно комодора у Морнарици.

Чинови официра и генерала ће се, уместо досадашњих звездица, означавати розетама, дизајнираним по узору на традиционалне розете српске војске. Основни изглед розете је донекле модификован, пре свега редукцијом висине у односу на оригинал. Розете су златне боје, а чинови ће се приказивати постављањем розета у низу код официра, у симетричним паралелним формама на чиновима генерала.

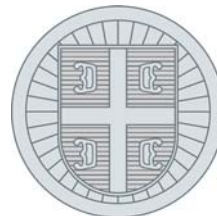
Розета за означавање чинова официра и генерала

И. ПРЕЗИМЕ

Плочица са личном идентификацијом

СЛУЖБЕНА УНИФОРМА

Замена службене униформе предвиђа се у каснијој фази и непосредно је узрокована реорганизацијом Војске Србије и редукцијом бројног стања. Постојећа униформа се у својој основи не издваја од осталих, и уз неке мање интервенције може да парира било којој савременој службеној, или по дефиницији НАТО – “class A” или “service uniforms”.

Дугмад за официрске и подофицирске униформе

Садашња униформа биће много садржајнија уз увођење нових ознака. Такође је у току израда новог правила о униформама Војске Србије, у коме ће се дефинисати начин ношења и осталих ознака и обележја, као што су ознаке јединица, значке завршених школа, обележја појединих институција, одликовања и индивидуалних квалификација. Неки од предлога су и измена поклопаца џепова, који би добили облик као у војсци Краљевине Србије, и увођење тзв. “боја оружја” такође по узору на српску традицију.

Један од битних елемената на службеној униформи, међу осталим новинама означавања униформи Војске Србије су и дугмад. Она ће бити израђена по мотиву ознаке припадности – штит са четири оцила. Дугмад за подофицире су посребрена и патинирана, а за официре, генерале и адмирале позлаћена и патинирана. Приликом дизајна дугмади водило се рачуна о сталним проблемима, као што су груба обрада ерлице што је доприносило кидању конца и отпадању дугмади, као и оријентације дугмета у односу на прорез, како дугмад не би стајала укосо.

Приликом дизајна дугмади водило се рачуна о сталним проблемима, као што су груба обрада ерлице што је доприносило кидању конца и отпадању дугмади, као и оријентације дугмета у односу на прорез, како дугмад не би стајала укосо.

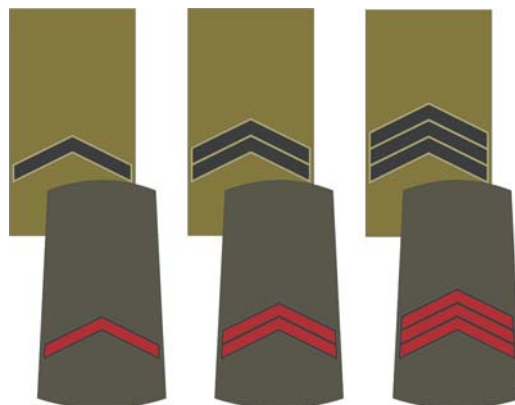

Ознаке чинова

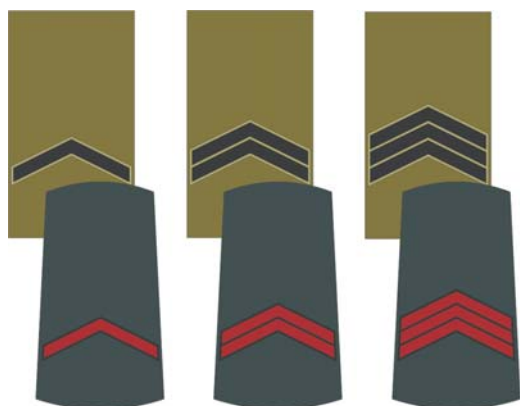
ВОЈНИЦИ

Ознаке чинова војника су за сада израђене само у варијанти за маскирну униформу, а представљени су ширитима црне боје са светло зеленим ивицама. Број ширита зависи од чина.

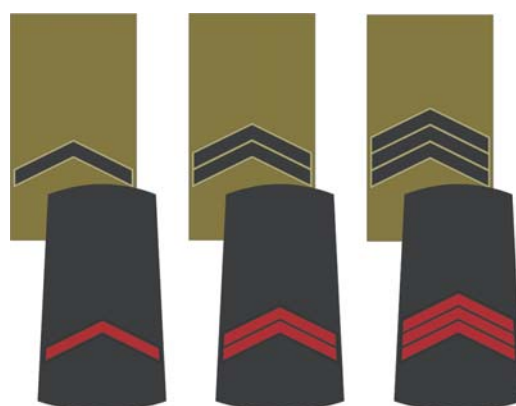
По увођењу службене униформе и за ову категорију професионалних војних лица, чинови војника биће представљене ширитима тамно црвене боје са црним ивицама.

Копнена војска

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Морнарица

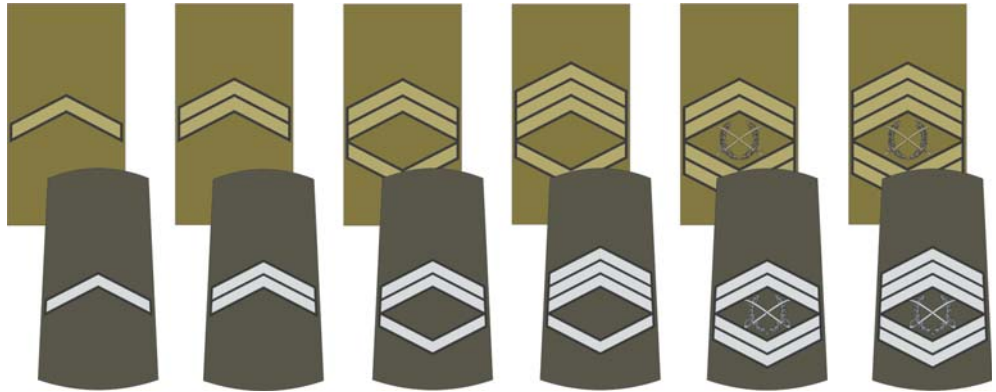

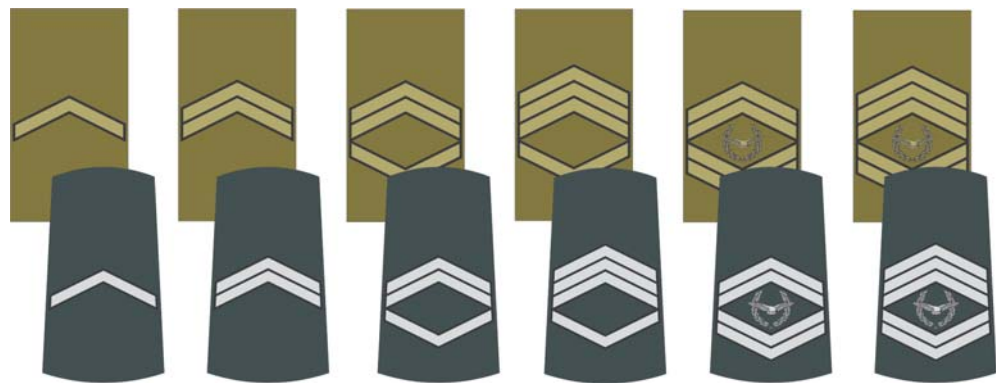
Ознаке чинова

ПОДОФИЦИРИ

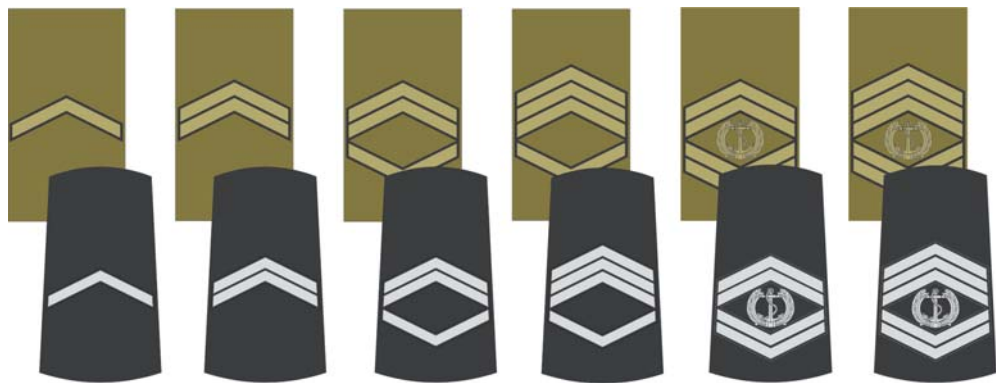
Ознаке чинова подофицира представљене су ширитима сребрне боје са црним ивицама. Преко чинова се види напредовање у служби, и сваки ширит има своје значење.

Копнена војска

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Морнарица

Ознаке чинова

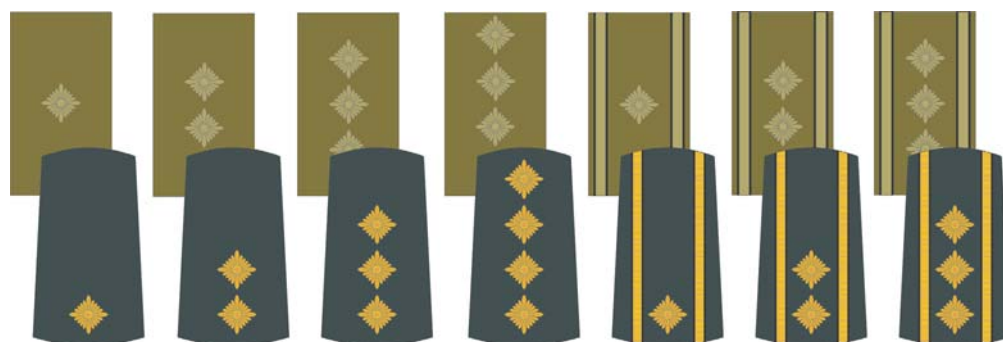
ОФИЦИРИ

Официрски чиновници КоВ и В и ПВО означени су златним розетама, по узору на ознаке српске војске, које су прилагођене и осавремењене. Официри чина мајора, потпуковника и пуковника су, сем розетама, означени и златним тракама на ивицама ознаке чина.

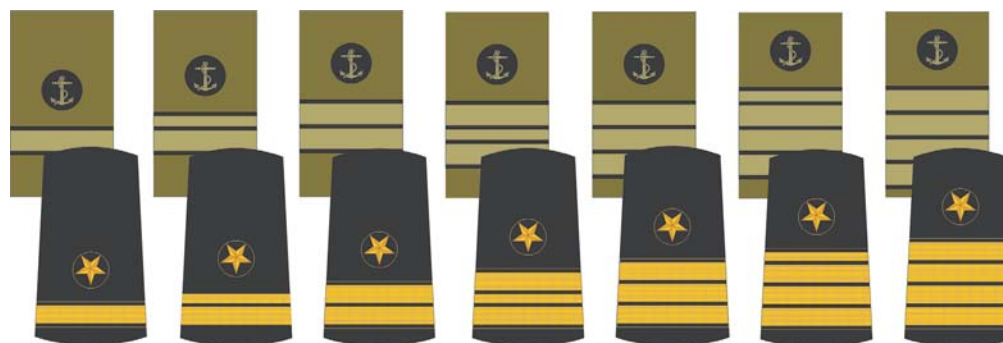
Официрски чиновници Морнарице означавају се навлакама са прилагођеним варијантима досадашњих чинова, као и на рукавима у складу са досадашњим упутством о ношењу тамноплаве блузе.

Копнена војска

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Морнарица

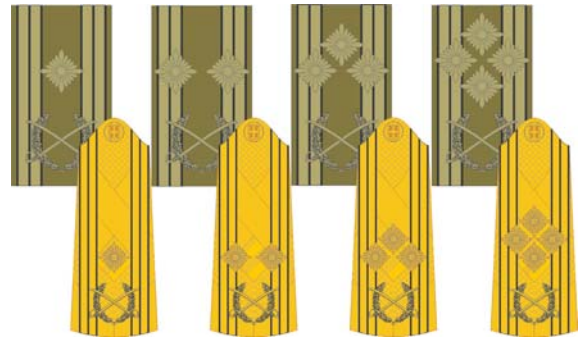

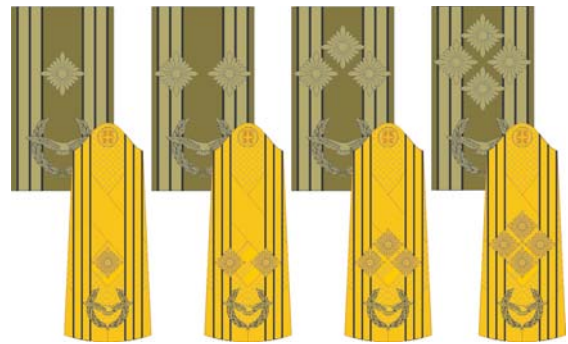
Ознаке чинова

ГЕНЕРАЛИ И АДМИРАЛИ

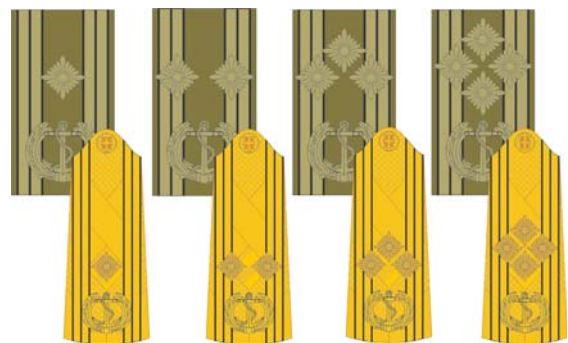
Ознаке чинова генерала/адмирала представљене су класичним еполетама на којима се налази одређена текстура постигнута везом и златном срмом, на коју се аплицирају розете и елементи ознаке чинова генерала КоВ, В и ПВО или адмирала Морнарице. Адмиралы, сем наведених ознака чинова, носеће ознаке чинова на рукавима тамноплаве блузе.

Копнена војска

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Морнарица

ЈАЧАЊЕ ПОДОФИЦИРСКОГ КОРА

Једно од системских питања у новој српској војсци је јачање подофицирског кора, што је илустровано изгледом униформе, на којој су све ознаке изведене у сребру. За разлику од подофицирских, униформе официра и генерала имају ознаке у златној боји. Овим се униформа визуелно разликује, али посебна карактеристика су елементи ознаке чина заставника и генерала/адмирала.

Наведене ознаке су по садржају идентичне, с том разликом што су ознаке заставника мањих димензија и урађене у сребрној боји, док су код генерала изведене у златном финишу и нешто су већих димензија. Овим је успостављена категорија тзв. "warrant officer", која има велику улогу у укупном систему функционисања савремене војске.

Мајор Јовица МИЛАК

Копнена Војска

Заставник

Генерал

Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана

Заставник

Генерал

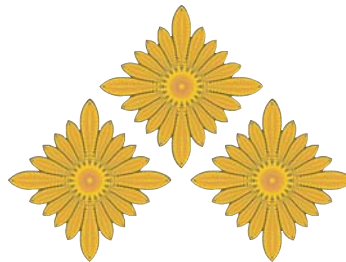
Морнарица

Заставник

Адмирал

МАЈОР ЈОВИЦА МИЛАК

Аутор идејног решења за нове ознаке Војске Србије је мајор Јовица Милак, референт у Управи војне полиције Генералштаба.

У његовом дугогодишњем интересовању за хералдику, графички дизајн и српску војну традицију, исходиште су нашла и предложена решења за ознаке Војске Србије, која су недавно и званично усвојена.